

בטאים לחופי הים התיכון בישראל

הבטאים הם על-סדרה במחלקת דגי הסחוס ועמם נמנים גם הכרישים והפימרות. צורתם השטוחה מאפשרת להם לחיות ולצוד קרוב לקרקעית הים ואף להתחפר בחול להגנה או כדי לארוב לטרף. לחופי הים התיכון בישראל 32 מיני בטאים, ורבים מהם בסכנת הכחדה כאן ובעולם כולו. כל מיני הבטאים בארץ מוגנים על פי חוק: הטרדה, דיג, סחר או כל פגיעה אחרת במינים אלה אסורים. הערה: לבטאים מופעי צבע שונים, לכן מוטב להבחין ביניהם לפי צורת הגוף ולא לפי הצבע.

טריגון חד-אף *Dasyatis pastinaca*

מופיע בצבעים שונים, ולעתים נראים על גבו כתמים תכולים. שוהה קרוב לקרקעית, בדרך כלל במים רדודים. רוחבו עד 60 ס"מ והוא יכול לחיות עד 10 שנים. לאחר 3-4 חודשי היריון מגיחים ולדות חיים. דומה מאוד למין נוסף הנקרא טריגון אטלנטי. **מין שעתידי בסכנה בים התיכון.**

טריגון כד-אף *Pteroplatytrygon violacea*

נקרא כך על שום חוטמו המעוגל. קוטר גופו עד 70 ס"מ והוא ניזון מרכיכות, מסרטנים, מדגים וגם מצורבים למיניהם (כמו מדוזות קטנות). בניגוד לשאר הטריגונים, שוהה בגוף המים ולא בסמוך לקרקעית. ההזדווגות נעשית באביב 5-6 צאצאים מגיחים בקיץ.

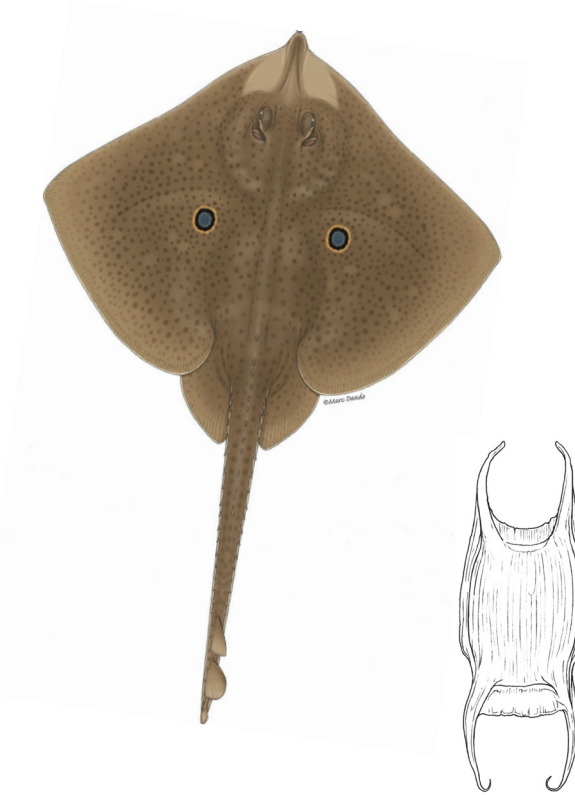

טריגון נקד *Himantura uarnak*

טריגון גדול זה היגר לכאן מהים האדום דרך תעלת סואץ והתבסס באזור מזרח הים התיכון. שוהה במים רדודים ולעתים נצפה בשפכי נחלים. גודלו המרבי 2.5 מ' וזנבו ארוך מאוד. גופו ההיריון נמשך שנה ובסופו מגיחים צאצאים שאורך גופם 20 ס"מ (ללא הזנב).

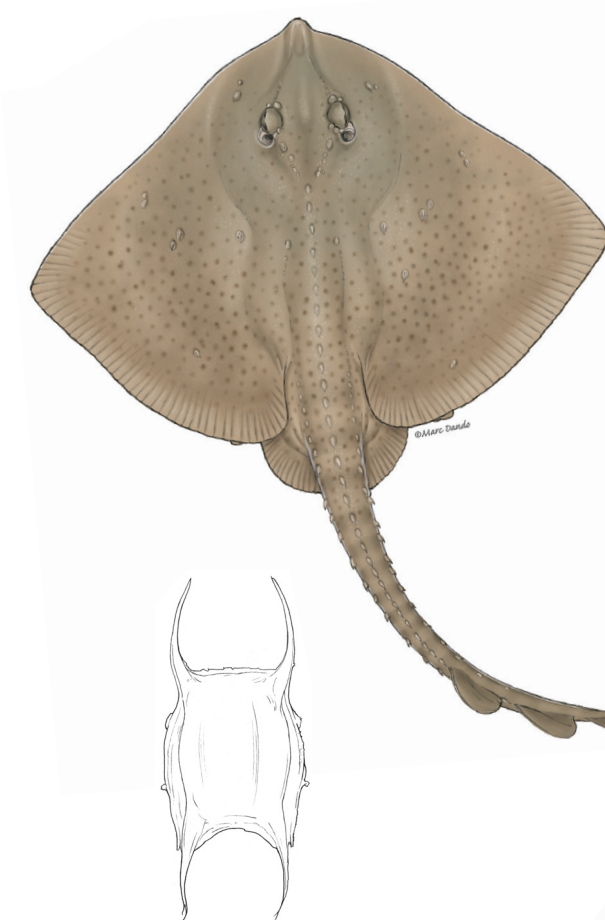
תריסנית ספירית *Raja miraletus*

הכתמים הכחולים על גבה משמשים להרתעת טורפים. אורכה עד 50 ס"מ והיא שוהה במים עמוקים. באביב ובקיץ הנקבה מטילה ביצים באורך 5 ס"מ, והצאצאים בוקעים לאחר 5 חודשים.

תריסנית קוצנית *Raja clavata*

נקראת כך על שום הקוצים הפזורים על גבה. פעילת לילה, שוהה במים קרים ועמוקים. מגיעה לאורך 60 ס"מ ויכולה לחיות 12 שנים. הבוגרים נודדים, ובמהלך עונת הרבייה, בין פברואר לספטמבר, מתקבצים לרבייה. הנקבה מטילה ביצים באורך 9-6 ס"מ במים רדודים והצאצאים בוקעים לאחר 5 חודשים. **קרוב לסכנת הכחדה בים התיכון.**

מחבטן אפר *Taeniura grabata*

טריגון גדול יחסית אשר שוהה במים רדודים. לרוב הוא נראה מחופר במצע החולי, בסמוך לסלעים. ניזון מחסרי חוליות ודגי קרקע. רוחבו 50-100 ס"מ ואורכו מהחרטום עד קצה הזנב כ-2.5 מ'. בסוף החורף ובחודשי האביב נראות התקבצויות רבייה גדולות. **חסר מידע על מצב מין זה בים התיכון.**

תריסנית חטמנית *Dipturus oxyrinchus*

החרטום הארוך והמחודד משמש לנבירה בחול למציאת טרף. גודלה עד מטר והיא שוהה בעומק רב. באביב מטילה הנקבה ביצים גדולות באורך 9 ס"מ. זהו מין ייחודי לים התיכון והמידע עליו מועט. **קרוב לסכנת הכחדה בים התיכון.**

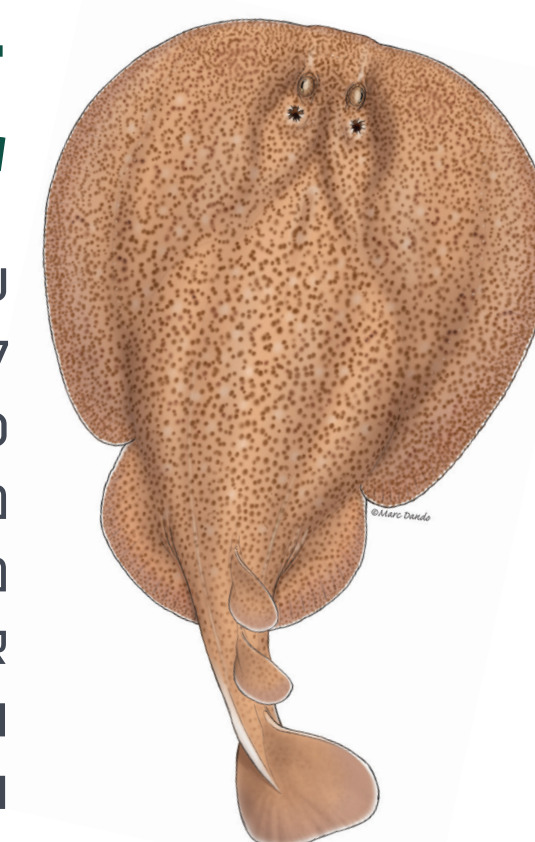
גיטרן מבהק *Rhinobatos rhinobatos*

שמו ניתן לו על שום צורת גופו. גודלו מגיע עד 120 ס"מ והוא שוהה קרוב לקרקעית במים רדודים. הנקבה משריצה פעם או פעמיים בשנה. הצעירים נוהגים לשהות במים רדודים מאוד בסמוך לחוף. מין דומה, גיטרן אטלנטי, נמצא גם הוא בסכנת הכחדה. **מין בסכנת הכחדה בים התיכון.**

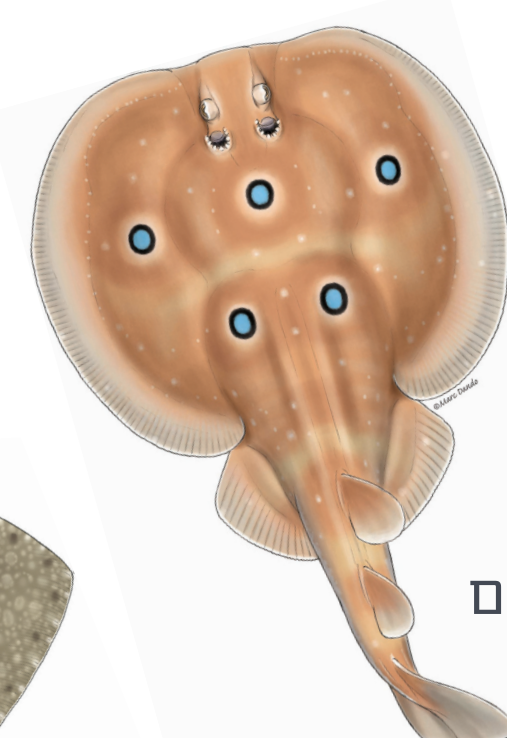
חשמלן משיש *Torpedo marmorata*

שמו ניתן לו על שום יכולתו ליצור זרם חשמל בעוצמה של 200 וולט בעזרת איברים מיוחדים ליד שרירי החזה. משתמש בזרם חשמלי זה להמם את טרפו. קוטר גופו עד 30 ס"מ ואורכו מגיע למטר. פעיל לילה ושוהה קרוב לקרקעית חולית ובאזורים של עשב ים.

חשמלן עינוני *Torpedo torpedo*

שמו ניתן לו על שום הכתמים דמויי העיניים שעל גבו. כמו החשמלנים האחרים, גם העינוני טורף בשיטת מארב והלם חשמלי. קוטר גופו עד 30 ס"מ ואורכו עד 40 ס"מ. שוהה במים רדודים. ההיריון נמשך 9-10 חודשים ובסופו מגיחים 5-20 צאצאים, שאורכם כ-9 ס"מ.

טחן פר *Aetomylaeus bovinus*

בטאי גדול בעל מוטת סנפירים שרוחבה יכול להגיע למטר ויותר. לפעמים ניתן לראותו קרוב מאוד לפני המים ואף מזנק מעל פניהם. ההיריון נמשך 6-8 חודשים ובסופו מגיחים 5-6 צאצאים, שרוחבם 45 ס"מ.

טחן עיטי *Myliobatis aquila*

דומה לטחן פר, אך חוטמו קצר ורחב יותר ורוחבו מגיע עד חצי מטר. לעתים קרובות נצפה בלהקות גדולות של עשרות עד מאות פרטים. ההיריון נמשך 6-8 חודשים ובסופו מגיחים 3-7 צאצאים. **מין שעתידי בסכנה בים התיכון.**

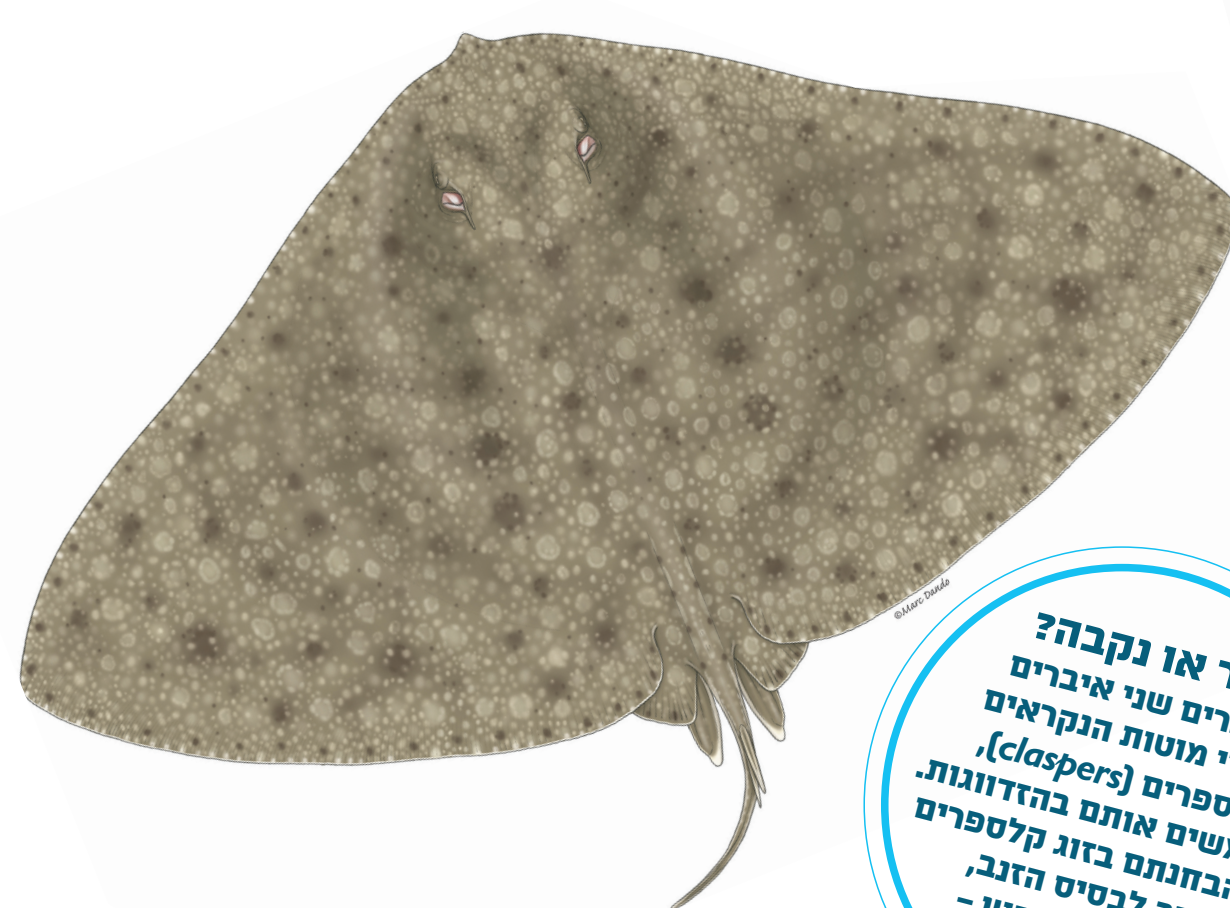
אברתן רחב-שן *Rhinoptera marginata*

בעל מבנה ראש ייחודי המאופיין בחרטום מפורץ. מוטת סנפיריו יכולה להגיע עד 1.5 מ'. לעתים שוהה בלהקות גדולות קרוב לפני המים אך ניזון קרוב לקרקעית. ההיריון ארוך ונמשך כשנה ובסופו מגיחים 2-6 צאצאים. **חסר מידע על מצב מין זה בים התיכון.**

אגפית משישת *Gymnura altavela*

צורתו המיוחדת הקנתה לו את הכינוי פרפר ים. לעתים צבעו בהיר ואחיד. מין גדול שרוחבו יכול להגיע עד 4 מ', אם כי לרוב קטן מ-2 מ'. ניזון מסרטנים, מרכיכות ומדגים ושוהה קרוב לקרקעית. ההיריון נמשך חצי שנה ובסופו מגיחים 4-7 צאצאים בעלי מוטת סנפירים ברוחב 40 ס"מ.

מין בסכנת הכחדה חמורה בים התיכון.